

Pastereloze

Publicēts: 13.04.2021.

Daudzu dzīvnieku, cilvēku un putnu augšējos elpošanas ceļos – degunā, rīklē, balsenē, mīt daudzas baktērijas, tai skaitā arī pasterellas (*Pasteurella spp.*), kas ir sīkas nūjiņas, kas atsevišķos gadījumos, kad: organisms ir novājināts, ir zema tā imunitāte, saslimstot ar kādu infekcijas vai parazitāru slimību, sliktos dzīvnieku turēšanas un kopšanas apstākļos, ir spējīga izraisīt saslimšanu – pasterelozi.

Infekcijas slimība

Pastereloze ir infekcijas slimība, kas skar dzīvniekus (govis, aitas, kazas, cūkas, trušus) un putnus. Galvenie slimības izplatītāji ir slimie dzīvnieki un slimības nēsātāji.

Slimība raksturojas ar hemorāģisko septicēmiju – akūtos gadījumos, bet hroniskos – ar pneimoniju, pleirītu un abscesiem.

Pastereloze Latvijā ir reģistrējama infekcijas slimība.

Reģistrējamā infekcijas slimība – infekcijas slimība, par kuras esību valsts teritorijā un veiktajiem apkaršanas pasākumiem PVD regulāri ziņo Eiropas Komisijai, citām Eiropas Savienības dalībvalstīm, kuras ir Eiropas Komisijas Dzīvnieku veselības un pārtikas aprites pastāvīgajā komitejā, un Pasaules dzīvnieku veselības organizācijai;

Slimības izraisītājs

Slimības izsaucējs *Pasteurella spp.* ir sīka nūjiņa, pēc kuras kapsulas uzbūves izšķir 4 serotipus – A, B, D, un E.

Infekcijas izplatīšanās notiek aerogēni (t.i. pa gaisu), retāk ar kontaminētu (aptraipītu) barību un inventāru. Atsevišķos gadījumos, zināma loma pasterelozes pārnesšanai ir arī grauzējiem, putniem, ērcēm, asinssūcējiem kukaiņiem.

Ar pasterelozes izraisītāju var inficēties:

- ieelpojot vai apēdot izsaucēju (baktēriju *Pasteurella*),
- tieši kontaktējoties - caur aptraipītiem priekšmetiem, barību un ūdeni.

Slimības inkubācijas periods

Variē no pāris stundām līdz vairākām dienām, bet vidēji ir 3-5 dienas, kas arī nosaka slimības gaitu – tā būs akūta vai hroniska.

Pēc ierosinātāja savairošanās iekļūšanas vietā, tas nonāk asinīs un izraisa bakteriēmiju, septicēmiju.

Slimie dzīvnieki slimības izsaucēju izdala ar:

- izelpojamo gaisu,
- iztecējumiem no deguna,
- siekalām,

fekālijām,

Sastopamība apkārtējā vidē

Slimības izraisītājs ir sastopams apkārtējā vidē:

augsnē, mēšlos, asinīs, aukstā ūdenī – līdz 2 - 3 nedēļām,
dzīvnieku liķos līdz pat 4 mēnešiem, bet
saldētā gaļā – vienu gadu.

Augsts gaisa mitrums un siltums veicina saslimšanas izplatīšanos.

Izturība

Pasterellas iznīcina mērena karsēšana (+55°C), kā arī biežāk lietojamie dezinfekcijas līdzekļi. Tiešajos saules staros pasterelozes ierosinātājs iet bojā dažu minūšu laikā.

Cūkām

Pastereloze cūkām, lielākoties, izpaužas kā sekundāra infekcija. Lielu lomu saslimšanas attīstībā rada primāra augšējo elpošanas ceļu vīrusu izraisīta saslimšana. Sivēni un sivēnmātes slimo reti, slimība visbiežāk skar nobarojamās cūkas 10-18 nedēļu vecumā. Tā raksturojas ar elpošanas sistēmas saslimšanu, skarot plaušu audus un pleiru. Atsevišķiem dzīvniekiem vīruss līdz pat 12 mēnešiem var saglabāties augšējos elpošanas ceļos.

Provocējošie faktori. Pasterelozes slimības uzliesmojumi ir saistīti ar provocējošo faktoru iedarbību, kas ir:

slikti dzīvnieku turēšanas un kopšanas apstākļi,
dzīvnieku blīva turēšana (lielās grupās),
slikti klimatiskie apstākļi,
nepietiekama un nekvalitatīva barības bāze.

Pasterelozes klīniskā aina slimības akūtajā periodā raksturojas ar:

ķermeņa temperatūras paaugstināšanos (40-41°C),
apgrūtinātu un paātrinātu elpošanu,
iztecējumiem no deguna,
tūskām pakaklē,
ādas cianozi (ausu gali un pavēdere krāsojas sarkanīgi zila), kas ir sirds mazspējas rādītājs;
plaušu tūsku un dzīvnieku nobeigšanos 1-2 dienu laikā noslāpšanas rezultātā.

Parasti akūts slimības uzliesmojums vienai dzīvnieku grupai ilgst 2-3 nedēļas.

Hroniska pastereloze raksturojas ar

pneimonijām,
gastroenterītiem,
abscesiem u.c. ādas iekaisumiem.

Liellopiem

Pastereloze visbiežāk skar tieši liellopus, citām dzīvnieku sugām šī saslimšana nav tik bieži diagnosticējama. Slimība var izpausties, skarot dažādus mērķa orgānus, un izpausties, kā:

zarnu trakta forma (biežāk jaundzīvniekiem) ar izteiktu caureju (nereti asiņainu caureju) un slāpēm. Dzīvnieki ir apātiski; krūšu formu, kas izpaužas kā akūta fibrinoza pleiopneimonijs ar apgrūtinātu elpošanu, klepu, iztecējumiem no deguna. Slimības forma ilgst pāris dienas un, parasti, beidzas ar dzīvnieka nāvi, vai slimība pāriet hroniskā formā; tūskas forma ar zemādas un starp muskuļu audu tūska galvas, kakla, pakakles rajonā. Mēle ir tūskaina ar zilganu nokrāsu. Dzīvnieki mirst no progresējošas sirds mazspējas un asfiksijas (nosmakšanas).

Putniem

Pastereloze putniem (saukta arī par putnu holēru) izsauc saslimšanu savvaļas un mājputniem. Mājputni saslimst un mirst ļoti ātri – vakarā veselu putnu no rīta atrod beigtu ar zilu seksti un zodlapiņām.

Diferenciāldiagnozes:

septiskas izcelsmes drudzis,
liesas sērga,
ļaudabīgā tūska,
klasiskais un Āfrikas cūku mēris,
cūku sarkanguļa,
salmonelozes,
citu izsaucēju izsauktas pneimonijas.

Diagnosticēšana

Diagnozi nosaka laboratoriski, veicot bakterioloģiskos un seroloģiskos izmeklējumus.

No slima dzīvnieka ņem asins paraugus un uztriepes no deguna. No beigtiem – asinis no sirds un paraugus no limfmezgliem un parenhimatozajiem orgāniem.

Ārstēšana

Ja dzīvnieku ārstēšanu uzsāk savlaicīgi un vienlaikus uzlabo dzīvnieku kopšanas un ēdināšanas apstākļus, tās rezultāti var būt sekmīgi.

Pēc pasterelozes pārslimošanas cūkas uz 6-12 mēnešiem iegūst imunitāti.

Atkarībā no epizootiskās situācijas, dzīvniekus ir iespēja vakcinēt, lietojot inaktivētas vakcīnas.

<https://www.pvd.gov.lv/lv/pastereloze>